

Seksualiteit en seksuele opvoeding

Colofon

Auteurs: Maaïke A.J. Noorman¹, Ingeborg P. Kool¹,
John B.F. de Wit¹, Chantal den Daas²,
Nelleke Westerveld en Wilma Schakenraad
(Movisie)

Coverfoto: 123 RF

Januari 2022, Utrecht

© Movisie

Dit rapport is tot stand gekomen uit subsidie van FWOS en het ministerie van VWS. Dit project en rapport is een samenwerkingsproject met de Universiteit van Utrecht (UU)

Te downloaden via: www.movisie.nl

¹ Universiteit Utrecht, Interdisciplinaire sociale wetenschap

² Institute of Applied Health Sciences, University of Aberdeen, Aberdeen,

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

**Universiteit
Utrecht**

Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Seksual

Movisie: kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Movisie is hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken. Samen met de praktijk ontwikkelen we kennis over wat echt goed werkt en passen we die kennis toe. De unieke rol van Movisie is het versnellen van leerprocessen. We zijn alleen tevreden als we een duurzame positieve verandering voor mensen in een kwetsbare positie realiseren. Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Doel en vraagstelling	5
2 Methode	6
2.1 Literatuurstudie	6
2.2 Vragenlijst	6
2.2.1 Werving en Response	6
2.2.2 Vragenlijstconstructie	7
2.2.3 Data-analyse van de vragenlijst	8
2.3 Ethische goedkeuring	8
3 Resultaten	9
3.1 Literatuurstudie	9
3.1.1 Kenmerken van de geïnccludeerde literatuur	9
3.1.2 Ideale seksuele opvoeding versus de realiteit	9
3.1.3 Kenmerken van ouders of kinderen die de seksuele opvoeding beïnvloeden	9
3.1.4 Communicatievaardigheden en kennis van ouders	10
3.1.5 Verbetering van de seksuele opvoeding en delen van de verantwoordelijkheid	10
3.2 Vragenlijst	10
3.2.1 Kenmerken van ouder en kind	10
3.2.2 Kwantitatieve resultaten: mate van belang en de realiteit van het bespreken	12
3.2.3 Mixed methods: de ervaringen van ouders	23
3.2.4 Ondersteuningsbehoeften van Ouders	27
Samenvatting en conclusie	29

VOORWOORD

Voor u ligt het onderzoeksrapport van het onderzoek naar seksualiteit en seksuele opvoeding van kinderen door ouders. Dit onderzoeksproject is een samenwerkingsproject van de Universiteit Utrecht en Movisie. Met dit onderzoeksrapport wil Movisie bijdragen aan een positieve seksuele ontwikkeling van kinderen en het voorkomen van negatieve seksuele ervaringen.

Seksualiteit is een essentieel onderdeel van de (gezonde) ontwikkeling van kinderen en jongeren. Volwassenen, met name ouders en andere verzorgers (bijv. in gemengde gezinnen), spelen een cruciale rol bij het begeleiden van kinderen en jongeren bij het proces van seksuele ontwikkeling. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat goede seksuele voorlichting ertoe kan leiden dat kinderen later aan seksuele activiteiten beginnen, vaker anticonceptie en condooms gebruiken, minder risico lopen op seksueel overdraagbare aandoeningen en minder seksuele partners hebben.

Onze dank gaat allereerst uit naar alle ouders die mee hebben gedaan aan dit onderzoek. Zonder hen hadden wij deze schat aan informatie niet ontvangen. Daarnaast gaat onze speciale dank uit naar Kristin Janssen, Hanan Nhass, Maaïke Noorman, Ingeborg Kool, Chantal den Daas en John de Wit voor al het werk dat zij hebben verzet om dit rapport tot stand te laten komen.

We wensen u veel leesplezier,

Wilma Schakenraad
Senior projectleider sociale veiligheid

Nelleke Westerveld
Senior projectleider sociale veiligheid

1 INLEIDING

1.1 ACHTERGROND

Seksualiteit is een essentieel onderdeel van de (gezonde) ontwikkeling van kinderen en jongeren. Volwassenen, met name ouders en andere verzorgers (bijv. gemengde gezinnen), spelen een cruciale rol bij het begeleiden van kinderen en jongeren bij het proces van seksuele ontwikkeling. Eerder onderzoek heeft aangetoond dat goede seksuele voorlichting ertoe kan leiden dat kinderen later aan seksuele activiteiten beginnen (Dilorio et al., 1999; Lenciauskiene & Zaborskis, 2008; Martinez et al., 2010), vaker anticonceptie en condooms gebruiken (Dilorio et al., 2007), een lager risico hebben op seksueel overdraagbare aandoeningen (Deptula, Henry, & Schoeny, 2010; Dilorio et al., 2007), en minder seksuele partners hebben (Secor-Turner, Sieving, Eisenberg, & Skay, 2011).

Ondanks de belangrijke rol van ouders en andere verzorgers, zijn ouders zelden het primaire of secundaire aanspreekpunt van hun kinderen als het gaat om informatie over seks (Boyas, Stauss, & Murphy-Erby, 2012; Epstein & Ward, 2007; Secor-Turner et al., 2011; Whitfield, Jomeen, Hayter, & Gardiner, 2013). In een rapport, opgesteld door de Federal Centre for Health Education en de International Planned Parenthood Federation European Network (Ketting & Ivanova, 2018), werd vastgesteld dat in Europese landen waar weinig tot geen seksuele voorlichting gegeven wordt, jongeren nauwelijks spraken met hun ouders over seksualiteit. In plaats daarvan ontvingen zij (onbetrouwbare) informatie van leeftijdsgenoten en/of het internet. Ook in Europese landen, zoals Nederland, waar seksuele voorlichting een structureel onderdeel is van de opvoeding, vinden ouders het lastig om met hun kinderen te praten over seksualiteit. Het onderzoek 'Seksuele gezondheid in Nederland' (De Graaf & Wijzen, 2017), laat zien dat ouders het vaak moeilijk vinden om met hun kinderen te praten over seksualiteit: 15% van de vaders en 13% van de moeders vindt het (zeer) moeilijk om met kinderen in de leeftijd van 0-11 jaar over seksualiteit te praten, en respectievelijk 17% en 10% vindt het moeilijk om te bespreken met kinderen in de leeftijd van 12-17 jaar.

1.2 DOEL EN VRAAGSTELLING

Eerdere studies naar ouder-kind communicatie over seksualiteit richten zich vooral op adolescenten en communicatie over seksualiteit in relatie tot seksueel gedrag (o.a. De Looze et al., 2015), en minder op jongere kinderen en de ervaringen en behoeften van ouders. Dit onderzoek heeft als doel om meer inzicht te krijgen in de rol van ouders en hoe de rol van ouders versterkt kan worden om positief bij te dragen aan de seksuele ontwikkeling van hun kinderen, zowel adolescenten als jongere kinderen.

In het onderzoeksproject Seksualiteit en seksuele opvoeding staan daarom de volgende twee vragen centraal:

1. Wat zijn de ervaringen, zorgen en uitdagingen van ouders met betrekking tot de seksuele opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen (0-18 jaar) en hoe zien zij hun eigen rol en bijdrage aan de positieve seksuele ontwikkeling van hun kind(eren)?
2. Wat zijn de behoeften van ouders met betrekking tot de seksuele opvoeding en ontwikkeling van kinderen (0-18 jaar) en welke hulpbronnen en/of ondersteuning denken ze nodig te hebben om bij te dragen aan een positieve seksuele ontwikkeling?

2 METHODE

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van twee methodologische aanpakken: een literatuuronderzoek en een online vragenlijst.

2.1 LITERATUURSTUDIE

Door systematisch zoeken in elektronische databases van wetenschappelijke literatuur (met name Pub.Med, Scopus en Web of Science) wilden we meer inzicht krijgen in ervaringen, zorgen en uitdagingen van ouders met betrekking tot de seksuele opvoeding en ontwikkeling van hun kinderen. Publicaties werden geïncludeerd als ze over de ervaringen en behoeften van Europese ouders met kinderen (0-18 jaar) met betrekking tot de seksuele opvoeding rapporteerden. Verder moesten publicaties in het Engels geschreven zijn en in de laatste 10 jaar (2011-2020) en in een peer-reviewed tijdschrift gepubliceerd zijn.

Voor de analyse of het literatuuronderzoek is er een overzicht gemaakt van de belangrijkste karakteristieken en resultaten van de geïncludeerde publicaties. Daarnaast werden de verschillende thema's binnen de geïncludeerde publicaties geïdentificeerd.

2.2 VRAGENLIJST

Voor dit onderzoek is ook gebruik gemaakt van een online vragenlijst die deelnemers zelf invulden. Het invullen duurde ongeveer 20 minuten. De vragenlijst bevatte zowel gesloten vragen, om in kaart te brengen in welke mate ervaringen en opvattingen voorkwamen, als open vragen, om inzicht te krijgen in de diversiteit aan ervaringen en de beleving daarvan.

2.2.1 Werving en Response

Mensen konden meedoen als zij in Nederland woonden, de Nederlandse taal beheersten en verantwoordelijk waren voor de zorg van één of meerdere kinderen van 0 tot 18 jaar oud. Aan het onderzoek konden zowel biologische als niet-biologische ouders of verzorgers meedoen. Deelnemers zijn van begin september 2020 tot en met 1 december 2020 geworven via Ouders online, de sociale media van Ouders online en andere ouderfora. Als dank voor hun deelname ontvingen alle deelnemers een gratis e-book en kortingscode voor de deelname aan een onlinecursus over seksuele opvoeding. De eerste 50 deelnemers ontvingen bovendien een vergoeding ter waarde van €15,-. Onder alle overige deelnemers werden nog eens 100 van deze vergoedingen verloot.

In totaal hebben 580 mensen de vragenlijst geopend. Hiervan hebben 309 deelnemers het einde van de vragenlijst bereikt. De informatie van als deze 309 deelnemers is meegenomen in de kwantitatieve analyse van de gesloten vragen. Van de 309 deelnemers hebben er 259 ook de open vraag ingevuld en hun gegevens konden worden meegenomen in de kwalitatieve analyse.

2.2.2 Vragenlijstconstructie

De vragenlijst is opgesteld op basis van het eerder uitgevoerde literatuuronderzoek en de input van de adviesgroep. De adviesgroep bestond uit ouders, jongeren (≥ 16 jaar) en professionals.

Ouders werd gevraagd hoeveel kinderen ze hadden, waarna ze gevraagd werd om de vragenlijst voor één specifiek kind in te vullen.

Kenmerken van ouder en kind

- Van de ouders: geslacht, leeftijd, seksuele oriëntatie, woonplaats, geloof, migratie-achtergrond, relatie met kind (biologisch of anders), aantal mensen betrokken bij de opvoeding.
- Van het kind: geslacht, leeftijd, opleiding, eventuele seksuele voorkeur, eventuele transgender gevoelens, en eventuele beperkingen.

Ervaring met seksuele opvoeding

- Ouders werd een lijst voorgelegd met 21 onderwerpen die aan de orde kunnen komen in de seksuele opvoeding van kinderen. Voor elk van deze onderwerpen gaven ouders aan:
 - Hoe belangrijk ze het vonden om over het onderwerp te praten met hun kind; antwoorden werden gegeven op een schaal van 1 [helemaal niet belangrijk] tot 5 [heel belangrijk].
 - Hoe vaak ze het onderwerp bespraken met hun kind; de antwoordenopties waren nooit, één keer of meerdere keren.
- Aan de hand van een open vraag is ouders gevraagd om een situatie of ervaring te beschrijven die ze hadden meegemaakt, die te maken had met seksualiteit en hun kind.
- Na de open vraag werden er een aantal gesloten vragen over de situatie of ervaring gesteld. Er werd ouders het volgende gevraagd:
 - Hoe ze de situatie die ze hadden beschreven, hadden ingeschat; de antwoordenopties waren, wat er gebeurde was oké (positief en gezond), Wat er gebeurde ging een beetje over een grens (bijvoorbeeld experimenteelgedrag), wat er gebeurde was (helemaal) niet oké (ernstige of zeer ernstige grensoverschrijding)
 - Hoe moeilijk ze het vonden om de situatie in te schatten; de antwoordenopties werden gegeven op een schaal van 1 [heel moeilijk] tot 5 [helemaal niet moeilijk].
 - Hoe ze terugkeken op de situatie; de antwoordenopties werden gegeven op een schaal van 1 [slechte ervaring] tot 5 [goede ervaring] en 1 [moeilijke situatie] tot 5 [makkelijke situatie].
 - Wat ouders gedaan hebben in de beschreven situatie; de antwoordenopties waren: 'Ik heb niets gedaan', 'Ik heb de situatie besproken met mijn kind', 'Ik heb uitgelegd wat (wel en) niet oké was', 'Ik heb iets veranderd, zodat de situatie zich niet meer voordoet', 'Ik heb een afspraak gemaakt met mijn kind om herhaling te voorkomen', 'Ik heb mijn kind iets verboden', 'Ik heb (online) advies ingewonnen bij een instantie of organisatie', 'Ik heb online informatie gezocht (bijv. website, sociale media)', 'Anders, namelijk...'

Behoeften met betrekking tot de seksuele opvoeding

- Ouders werd gevraagd wat ze nodig hebben om goed in te schatten of een seksuele situatie waar hun kind bij betrokken was oké was of niet. Ouders konden meerdere antwoorden aanvinken. De antwoordenopties waren betere communicatievaardigheden om met je kind te praten over seksualiteit, meer eigen kennis over seksualiteit, toegankelijke informatie online, advies vanuit je omgeving en advies van instanties of organisaties. Daarnaast was er een categorie anders namelijk, waarbij ouders zelf hun behoeften konden invullen.
- Ouders werd ook gevraagd wie ze zouden vertrouwen om advies over de seksuele opvoeding. Verschillende instanties werden hierbij uitgelicht en ouders konden antwoorden met: 'Vertrouw ik niet', 'Vertrouw ik wel, maar heb ik nog nooit om advies gevraagd' en 'Vertrouw ik wel en heb ik om advies gevraagd'.

2.2.3 Data-analyse van de vragenlijst

Kwantitatieve data werden geanalyseerd door middel van SPSS, versie 25.0.0 en kwalitatieve data werden geanalyseerd met NVivo (QSR International). Om een beeld te krijgen van de populatie werden eerst de frequenties en percentages voor de kenmerken van ouders en hun kinderen gerapporteerd. Vervolgens werd er voor elk van de 21 onderwerpen die aan de orde kunnen komen in seksuele opvoeding berekend hoe belangrijk ouders het bespreken van die onderwerpen gemiddeld vonden. Door middel van statistische analyse (principale factor analyse) is vervolgens gekeken of in de 21 onderwerpen clusters gevonden konden worden van onderwerpen die met elkaar samenhangen op basis van hoe belangrijk ouders de onderwerpen vonden. Voor elk onderwerp en voor elke groep van onderwerpen is berekend welk percentage ouders dit nooit of eens of meerdere keren had besproken met hun kind. Om na te gaan of kenmerken van ouders en kinderen samenhangen met hoe belangrijk de groepen onderwerpen gevonden worden en welke onderwerpen besproken worden zijn aanvullende statistische analyses uitgevoerd (multivariabele regressieanalyses).

Voor de kwalitatieve open vraag werd een thematische analysemethode (Braun & Clarke, 2006) gebruikt om thema's af te leiden door middel van een inductief proces. Analyses werden gedaan door twee onderzoekers (IPK & JdW). De resultaten werden besproken tussen de codeurs en de projectgroep. Hiermee werd het codeschema verfijnd totdat een consensus bereikt was. De eerste codes werden gegenereerd en gecombineerd tot overkoepelende thema's die de verschillende beschreven situaties beschreven (N=10). Hierna werden de verschillende reacties en ervaringen van ouders gecodeerd.

Voor de kwantitatieve vervolgvragen zijn frequenties en beschrijvende statistieken berekend. Voor de vier vragen over de inschatting en evaluatie van de situatie geldt hoe hoger hoe positiever ouders dachten dat de situatie was. Om te beoordelen of de verschillende thema's, geïdentificeerd in de kwalitatieve analyse, anders werden ingeschat en geëvalueerd werd er nog een one-way ANOVA uitgevoerd met de thema's als onafhankelijke variabelen en de vragen over inschatting en over het terugkijken op de situatie als afhankelijke variabelen.

Ten slotte is er nog een multivariabele regressieanalyse uitgevoerd met kenmerken van ouders en kinderen als onafhankelijke variabelen en de vragen over inschatting van de situatie en over het terugkijken op de situatie als afhankelijke variabelen om te zien of kenmerken van de ouders of kinderen significant verschieden in hun inschatting en evaluatie van de situatie.

Tot slot zijn voor de ondersteuningsbehoeften van ouders frequenties en percentages berekend.

2.3 ETHISCHE GOEDKEURING

Dit onderzoek is goedgekeurd door de [Facultaire Ethische Toetsingscommissie van de Faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht](#).

3 RESULTATEN

3.1 LITERATUURSTUDIE

3.1.1 Kenmerken van de geïnccludeerde literatuur

Er zijn 30.150 publicaties geïdentificeerd met de zoekterm. Nadat de duplicaten verwijderd waren bleven er 20.224 publicaties over. Deze werden gescreend op titels en abstracts, waarna er 214 publicaties over bleven voor volledige tekst beoordeling. Gebaseerd op de in- en exclusie criteria werden er 44 publicaties geïnccludeerd. De referentie en citatie lijsten van de 44 geïnccludeerde artikelen werden gescreend en zes extra publicaties werden zo nog gevonden. In totaal zijn 50 publicaties opgenomen in het literatuur onderzoek.

De publicaties includeerden onderzoeken uit 13 Europese landen; aan de onderzoeken deden in totaal 18,441 ouders mee. De meeste onderzoeken zijn uitgevoerd in het Verenigd Koninkrijk (k=29) en maakten gebruik van kwalitatieve methoden (k=30), met een kleine steekproef van minder dan 50 deelnemers (k=35). In de publicaties konden de volgende thema's worden geïdentificeerd: (1) De ideale seksuele opvoeding, (2) de realiteit van de seksuele opvoeding, (3) geslacht en seksuele opvoeding, (4) leeftijd en seksuele opvoeding (5) seksuele opvoeding van kinderen in non-normatieve situaties, (6) communicatievaardigheden, (7) verbetering van de seksuele opvoeding en delen van de verantwoordelijkheid.

3.1.2 Ideale seksuele opvoeding versus de realiteit

Binnen het thema ideale seksuele opvoeding kon geobserveerd worden dat in bijna alle publicaties ouders de seksuele opvoeding van hun kinderen belangrijk vonden en dat zij, als ouders, hierin een belangrijke rol vervulden. Studies lieten zien dat ouders vonden dat de ideale seksuele opvoeding een moderne seksuele opvoeding, gebaseerd op vertrouwen en openheid was. Daarnaast werd aangetoond dat ouders ook proactief wilden zijn in de seksuele opvoeding van hun kinderen.

Deze ideale opvoeding kwam niet overeen met de realiteit van de seksuele opvoeding. Resultaten van publicaties lieten zien dat ouders niet proactief waren en dat ze het lastig vonden om vragen van hun kinderen te beantwoorden. Daarnaast beschreven de publicaties dat ouders niet open over seks praten en ze onderwerpen negeerden die ze lastig of niet passend vonden.

3.1.3 Kenmerken van ouders of kinderen die de seksuele opvoeding beïnvloeden

Publicaties hebben laten zien dat de seksuele opvoeding werd beïnvloed door geslacht van zowel de ouder als het kind, de leeftijd van het kind en eventuele non-normatieve situaties van ouders en kinderen. Zo deden moeders vaker de seksuele opvoeding dan vaders en spraken met zowel zonen als dochters. De gesprekken van moeders met hun dochters waren langer en met meer detail dan met hun zonen. Vaders vonden seksuele opvoeding lastiger dan moeders en ze spraken vaak meer over seksuele kwesties met hun zonen dan met hun dochters; gesprekken van vaders waren veelal kort, zonder veel details. Ook pasten ouders de seksuele opvoeding aan het geslacht van hun kind aan. Ouders waren van mening dat dochters meer bescherming nodig hadden tegen ongewenste zwangerschappen en seksuele uitbuiting dan zonen.

De leeftijd van kinderen beïnvloedde wat ouders gepast vonden om te bespreken. Ouders waren bezorgd dat hun (jonge) kinderen te snel volwassen zouden worden als ze meer over seks wisten. Ouders vonden het lastig om vast te stellen welke informatie geschikt was voor de leeftijd van het kind. Er was voor veel

ouders geen manier om vast te stellen welke informatie geschikt was voor jonge kinderen. Hierdoor waren ouders bang dat ze af zouden wijken van de seksuele opvoedingsnormen in de maatschappij. De seksuele opvoeding van kinderen in non-normatieve situaties (kinderen die zich identificeren als LHBTQ, kinderen met een verstandelijke beperking, pleegkinderen, hiv positieve kinderen en kinderen die seksueel misbruikt zijn) was voor veel ouders lastig(er) omdat de situatie afweek van de norm en ze niet altijd goed wisten welke informatie hun kind nodig had in de seksuele opvoeding.

3.1.4 Communicatievaardigheden en kennis van ouders

Uit verschillende studies bleek ook dat ouders het lastig vonden om te communiceren over seks, omdat seksualiteit als ongemakkelijk onderwerp werd ervaren. Andere studies lieten zien dat ouders soms communicatievaardigheden misten. Ze voelden zich onvoorbereid om vragen van jongere kinderen te beantwoorden en ze waren bang voor de negatieve reacties van tieners. Naast communicatievaardigheden rapporteerden publicaties ook dat sommige ouders niet genoeg kennis van seksualiteit hadden. Dit gold met name voor kennis over nieuwe onderwerpen zoals HPV-vaccinatie en seks in (sociale) media. Ook in non-normatieve situaties vonden ouders vaak dat ze niet genoeg kennis hadden om hun kinderen te ondersteunen.

3.1.5 Verbetering van de seksuele opvoeding en delen van de verantwoordelijkheid

In publicaties werd opgemerkt dat ouders graag ondersteuning wilden met betrekking tot hun communicatieve vaardigheden voor seksuele opvoeding. Verschillende interventies werden hiervoor geïntroduceerd. Daarnaast bleek uit een aantal publicaties dat ouders graag meer hulp vanuit scholen of andere instituties kregen.

3.2 VRAGENLIJST

3.2.1 Kenmerken van ouder en kind

Tabel 1 geeft een overzicht van de kenmerken van de deelnemers en hun kinderen. De meerderheid van de deelnemers was vrouw (N = 282, 91.3%), 30 jaar en ouder (N = 292, 97.3%), en hoog opgeleid (N = 261, 84.7%). De overgrote meerderheid van de deelnemers was de biologische ouder van het kind voor wie de vragenlijst is ingevuld (N = 286, 92.6%). Van de deelnemers die de opvoeding deelden met een of meer anderen geven de meesten aan de opvoeding te delen met een (andere) biologische ouder, op hetzelfde adres of op een ander adres. Ongeveer een kwart van de deelnemers (N = 76, 24.7%) gaf aan dat ze gelovig waren; de meesten van hen vond geloof niet heel belangrijk in de opvoeding ($M = 3.04$, $SD = 1.42$).

Deelnemers hadden vaak meer dan 1 kind (N = 239, 77.4%). Zij vulden de vragenlijst veelal in voor hun eerste of enige kind (N = 267, 86.4%). De vragenlijst werd ongeveer even vaak ingevuld voor zonen als voor dochters. Het merendeel van de kinderen was jonger dan 12 jaar (N = 206, 66.9%) en ging naar de basisschool (N = 171, 58.0%). Een kleine groep deelnemers gaf aan dat hun kind transgender gevoelens zou kunnen hebben (N = 7, 2.3%), twijfels had over de seksuele geaardheid (N = 29, 9.4%), een lichte of zware beperking had (N = 12, 3.9%) of waarmee ze opvoedingsproblemen ervoeren (N = 41, 13.3%).

Tabel 1 - Overzicht van de kenmerken van deelnemende ouders en hun kinderen (N = 309[^])

	Frequentie	Percentage
Geslacht ouder		
Man	27	8.7
Vrouw	282	91.3
Leeftijd ouder		
Tot en met 29	8	2.7
30 en ouder	292	97.3
Opleiding ouder [#]		
Laag/middelbaar	47	15.3
Hoog	261	84.7
Seksuele geaardheid ouder		
Heteroseksueel	276	89.3
Anders	33	10.7
Woonplaats ouder [*]		
Landelijk gebied	162	52.4
Stedelijk gebied	147	47.6
Migratieachtergrond ouder [§]		
Nederlands	265	86.3
Niet Nederlands	42	13.7
Geloof ouder		
Ja	76	24.7
Nee	232	75.3
Aantal kinderen		
Eén	70	22.7
Twee	168	54.4
Drie of meer	71	23.0
Type kind		
Oudste/enige	267	86.4
Anders	42	13.6
Relatie		
Biologische ouder	286	92.6
Anders	23	7.4
Verantwoordelijkheid opvoeding		
Alleen	23	7.4
1 ander	261	84.5
Meerdere anderen	25	8.1
Afspraken seksuele opvoeding		
Alleen	45	15.7
Samen	130	45.5
Geen afspraken	111	38.8
Geslacht bij geboorte		
Jongen	138	44.7
Meisje	169	54.7
Anders	2	.6
Leeftijd		
Tot en met 11 jaar	206	66.9
12 en ouder	102	33.1
Onderwijs		
Niet schoolgaand	35	11.9
Basisschool	171	58.0
Middelbare school	77	26.1
Vervolgopleiding	12	4.1
Transgender gevoelens		
Ja	7	2.3
Nee	259	83.8
Weet ik niet	43	13.9
Twijfels seksuele voorkeur		
Ja	29	9.4
Nee	148	48.1
Weet ik niet	131	42.5

	Frequentie	Percentage
Beperking		
Ja, lichamelijk of verstandelijk	12	3.9
Nee	296	95.8
Weet ik niet	1	.3
Opvoedingsproblemen		
Ja	41	13.3
Nee	268	86.7

[^] niet alle kenmerken zijn bekend voor alle ouders en hun kinderen; aantallen tellen daardoor niet altijd op tot het totaal van 309 deelnemers.

[#] Laag/middelbaar=Basisonderwijs, LBO, MAVO, MBO, HAVO, VWO; Hoog=HBO, WO

^{*} Landelijk gebied=dorp, kleine stad, middelgrote stad; Stedelijk gebied=grote stad, G4 gemeente

[§] Nederlands=beide ouders in Nederland geboren; Niet Nederlands=één of beide ouders in het buitenland geboren

3.2.2 Kwantitatieve resultaten: mate van belang en de realiteit van het bespreken

Ouders werd een lijst voorgelegd met 21 onderwerpen die aan de orde kunnen komen in de seksuele opvoeding van kinderen (Tabel 2).

Tabel 2 - Overzicht van het belang van en het praten over de diverse onderwerpen binnen de seksuele opvoeding

Onderwerp	Hoe vaak praat je met je kind over...			Hoe belangrijk is het om hierover te praten?	
	Niet Frequentie (%)	Eén keer Frequentie (%)	Vaker Frequentie (%)	Gemiddelde	Standaard-deviatie
Soa's, vaccinatie tegen HPV en HBV, virussen die seksueel overdraagbaar zijn	284 (68.9)	50 (12.1)	78 (18.9)	4.39	1.01
Prostitutie, ruilseks, loverboys	299 (72.7)	41 (10.0)	71 (17.3)	4.20	1.05
Sexting	285 (69.2)	37 (9.0)	90 (21.8)	4.22	1.07
Condoms, anticonceptie, zwangerschap	250 (60.7)	46 (11.2)	116 (28.2)	4.56	.94
Porno	296 (71.8)	39 (9.5)	77 (18.7)	3.76	1.08
Leuke, plezierige seks	250 (60.8)	45 (10.9)	116 (28.2)	4.46	.95
Seksuele voorkeur, homoseksualiteit, biseksualiteit	124 (30.1)	54 (13.1)	234 (56.8)	4.22	1.02
Eerste seksuele ervaringen	312 (75.7)	37 (9.0)	63 (15.3)	4.26	.92
Transgender gevoelens	202 (49.0)	80 (19.4)	130 (31.6)	3.84	1.08
Weerbaarheid, grenzen	97 (23.6)	41 (10.0)	273 (66.4)	4.88	.50
Lichaamsbeeld, onzekerheid	171 (41.4)	38 (9.2)	204 (49.4)	4.70	.69
Ongewenste seksuele ervaringen	218 (53.0)	47 (11.4)	146 (35.5)	4.70	.66
Regels rondom bloot en intimiteit	72 (17.5)	29 (7.0)	311 (75.5)	4.65	.60
Ontdekken eigen lichaam	106 (25.8)	46 (11.2)	259 (63.0)	4.56	.63
Masturbatie	265 (64.3)	50 (12.1)	97 (23.5)	3.95	.95
Beginnende interesse seks	249 (60.7)	45 (11.0)	116 (28.3)	4.31	.81
Waar baby's vandaan komen	70 (17.0)	56 (13.6)	286 (69.4)	4.43	.68
Puberteit, lichamelijke veranderingen	184 (44.8)	37 (9.0)	190 (46.2)	4.51	.81
Verkering, verliefdheid	118 (28.6)	48 (11.6)	247 (59.8)	4.39	.76
'Vieze' woorden, doktertje spelen	177 (43.0)	62 (15.0)	173 (42.0)	3.81	.93
Verschil jongens en meisjes	32 (7.7)	27 (6.5)	354 (85.7)	4.03	.85

Gebaseerd op hoe belangrijk ouders de verschillende onderwerpen vonden konden alle 21 seksuele opvoeding onderwerpen onderverdeeld worden in vijf groepen (zie Tabel 3). Ouders vonden, gemiddeld, alle groepen onderwerpen belangrijk om te bespreken. De hoogste score voor belangrijkheid is gevonden voor de groepen onderwerpen met betrekking tot weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen.

Tabel 3 - Overzicht van de vijf groepen onderwerpen voor seksuele opvoeding

Veiligheid, plezier en risico's	Onzekerheid en identiteit	Ontdekken eigen lichaam en seks	Weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen	De bloemetjes en de bijtjes
<ul style="list-style-type: none"> - Soa's, HPV, virussen - Condooms, anti-conceptie, zwangerschap - Porno - Prostitutie, ruilseks, loverboys - Sexting - Eerste seksuele ervaringen - Leuke, plezierige seks 	<ul style="list-style-type: none"> - Lichaamsbeeld, onzekerheid - Verkering, verliefdheid - Seksuele voorkeur, homo- en biseksualiteit - Puberteit, lichamelijke veranderingen - Transgender gevoelens - Regels rondom bloot en intimiteit 	<ul style="list-style-type: none"> - Ontdekken eigen lichaam - Masturbatie - Beginnende interesse in seks 	<ul style="list-style-type: none"> - Weerbaarheid, grenzen - Ongewenste seksuele ervaringen 	<ul style="list-style-type: none"> - Verschil jongens en meisjes - 'Vieze' woorden, doktertje spelen - Waar baby's vandaan komen

Tabel 4A laat de beschrijvende statistiek zien van de uitkomst variabelen. Hieruit kunnen we opmaken dat ouders de seksuele opvoeding van hun kinderen heel belangrijk vinden omdat 91.8% van de ouders aangeven de seksuele opvoeding belangrijk of heel belangrijk vinden en er een hoge gemiddelde score is van 4.56 uit 5.00.

Als we kijken naar de verschillende thema's binnen de algemene seksuele opvoeding zien we dat ouders alle thema's belangrijk vinden, omdat alle gemiddelde scores boven de 4.00 zijn. Het thema 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' vinden ouders het meest belangrijk, omdat die de hoogste gemiddelde score heeft (4.80). Het thema 'de bloemetjes en bijtjes' wordt door de ouders over het algemeen het minst belangrijk gevonden, in vergelijking met de andere onderwerpen, omdat de gemiddelde score het laagst is (4.13).

Hoewel alle ouders de seksuele opvoeding belangrijk vonden, werden niet alle thema's evenveel besproken (Tabel 4). Bijna alle ouders spraken met hun kinderen over 'onzekerheid en identiteit' (91.00%) en over het thema 'de bloemetjes en bijtjes' (95.50%). Daartegenover stond dat ongeveer de helft van de ouders (49,20%) het thema 'veiligheid, plezier en risico's' nog nooit had besproken met hun kinderen en ongeveer één vijfde van de ouders had de thema's 'ontdekken eigen lichaam en seks' (19.60%) en 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' (22.70%) nog nooit besproken.

Tabel 4A - De beschrijvende statistiek van het belang en bespreekbaarheid van de uitkomst variabelen

	Frequentie (%)	Gemiddelde (standard deviatie)
Seksuele opvoeding het algemeen		
Belangrijk		4.56 (0.95)
Ja	279 (91.8)	
Nee	25 (8.2)	
Veiligheid, plezier en risico's		
Belangrijk		4.27 (0.84)
Ja	37 (90.1)	
Nee	338 (9.9)	
Besproken		
Ja	226 (50.8)	
Nee	219 (49.2)	
Onzekerheid en identiteit		
Belangrijk		4.43 (0.58)
Ja	362 (95.8)	
Nee	16 (4.2)	
Besproken		
Ja	404 (91.0)	
Nee	40 (9.0)	
Ontdekken eigen lichaam en seks		
Belangrijk		4.30 (0.63)
Ja	340 (92.9)	
Nee	26 (7.1)	
Besproken		
Ja	356 (80.4)	
Nee	87 (19.6)	
Weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen		
Belangrijk		4.80 (0.47)
Ja	409 (97.6)	
Nee	10 (2.4)	
Besproken		
Ja	344 (77.3)	
Nee	101 (22.7)	
De bloemetjes en de bijtjes		
Belangrijk		4.13 (0.57)
Ja	298 (91.4)	
Nee	28 (8.6)	
Besproken		
Ja	426 (95.5)	
Nee	20 (4.5)	

Om te kijken of kenmerken van ouders en kinderen samenhangen met hoe belangrijk ouders de algemene seksuele opvoeding vinden is een multivariabele lineaire regressie analyse uitgevoerd. Hierin vonden we dat biologische ouders, ouders met drie of meerdere kinderen en ouders die zelf verantwoordelijk zijn voor de seksuele opvoeding vinden de seksuele opvoeding belangrijker dan niet biologische ouders/verzorgers, ouders met één kind, en ouders zonder afspraken over de seksuele opvoeding.

Tabel 4B - Uitkomsten multivariabele lineaire regressie tussen de karakteristieken van ouders en hun kinderen in Nederland en het algemeen belang van de seksuele opvoeding (N = 309)

Kenmerk	Beta [CI]	P- waarde
Geslacht ouder Man Vrouw	<i>Ref.</i>	.895
Leeftijd ouder Tot en met 29 30 en ouder	<i>Ref.</i>	.847
Opleiding ouder Laag/middelbaar Hoog	<i>Ref.</i>	.163
Seksuele oriëntatie ouder Heteroseksueel Anders	<i>Ref.</i>	.211
Woonplaats ouder Landelijk gebied Stedelijk gebied	<i>Ref.</i>	.769
Migratieachtergrond ouder Nederlands Niet Nederlands	<i>Ref.</i>	.854
Geloof ouder Ja Nee	<i>Ref.</i>	.349
Aantal kinderen Eén Twee Drie of meer	<i>Ref.</i> .48 [.04, .91]	.717 .032*
Soort kind Oudste/enige Anders	<i>Ref.</i>	.606
Relatie ouder-kind Biologisch Anders	<i>Ref.</i> -.39 [-.77, -.004]	.038*
Opvoeding Alleen 1 ander Meerdere anderen	<i>Ref.</i>	.508 .766
Afspraken seksuele opvoeding Ja, ik Ja, samen Nee, geen afspraken	<i>Ref.</i> -.39 [-.77, -.004]	.329 .048*
Geslacht bij geboorte Jongen Meisje	<i>Ref.</i>	.064

Anders		.743
Leeftijd		
Tot en met 11	<i>Ref.</i>	
12 en ouder		.927
Onderwijs		
Niet schoolgaand	<i>Ref.</i>	.258
Basisschool		.969
Middelbare school		.876
Vervolgopleiding		
Transgender gevoelens		
Ja	<i>Ref.</i>	.452
Nee		.891
Weet ik niet		
Twijfels seksuele voorkeur		
Ja	<i>Ref.</i>	.497
Nee		.402
Weet ik niet		
Beperking		
Ja, lichamelijk of verstandelijk	<i>Ref.</i>	.389
Nee		.446
Weet ik niet		
Opvoedingsproblemen		
Ja	<i>Ref.</i>	
Nee		.080

Naast het belang van de algemene seksuele opvoeding hebben we per thema gekeken of kenmerken van ouders en kinderen samenhangen met hoe belangrijk ouders de verschillende thema's vinden (Tabel 5). In de multivariabele lineaire regressie analyse kunnen we zien dat ouders met een hogere opleiding de thema's 'veiligheid, plezier en risico's', 'onzekerheid en identiteit', 'ontdekken van eigen lichaam en seks' en 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' belangrijker vonden dan ouders met een lagere opleiding.

Tabel 5 - Uitkomsten van de multivariate regressieanalyse tussen de karakteristieken van ouders in Nederland en de vijf groepen (N = 309)

Kenmerk	Veiligheid, plezier en risico's		Onzekerheid en identiteit		Ontdekken van eigen lichaam en seks		Weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen		De bloemetjes en de bijtjes	
	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P-waarde
Geslacht ouder										
Man	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Vrouw	.13 [-.01, .76]	.058	.12 [-.03, .51]	.085	.04 [-.21, .39]	.557	.07 [-.10, .35]	.264	-.02 [-.32, .23]	.745
Leeftijd ouder										
Tot en met 29	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
30 en ouder	.05 [-.53, 1.09]	.497	.02 [-.49, .66]	.763	.10 [-.20, 1.07]	.181	.14 [.00, .93]	.049	.10 [-.16, 1.01]	.155
Opleiding ouder										
Laag/middelbaar	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Hoog	.16 [.05, .68]	.022	.20 [.11, .55]	.004*	.22 [.15, .64]	.002*	.26 [.17, .53]	.000*	.06 [-.13, .32]	.417
Seksuele oriëntatie ouder										
Heteroseksueel	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Anders	-.02 [-.43, .35]	.830	-.05 [-.37, .18]	.491	-.02 [-.35, .26]	.769	-.11 [-.39, .05]	.130	-.12 [-.51, .05]	.111
Woonplaats ouder										
Landelijk gebied	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Stedelijk gebied	.02 [-.19, .25]	.787	-.00 [-.16, .16]	.986	-.06 [-.25, .10]	.371	-.04 [-.16, .09]	.595	.03 [-.13, .19]	.704
Migratieachtergrond ouder										
Nederlands	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Niet Nederlands	.02 [-.28, .38]	.757	-.06 [-.33, .14]	.435	-.02 [-.29, .23]	.813	.03 [-.14, .24]	.633	-.05 [-.32, .16]	.521
Geloof ouder										
Ja	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Nee	.12 [-.04, .48]	.093	.07 [-.08, .28]	.291	.04 [-.14, .27]	.522	-.05 [-.20, .09]	.465	.02 [-.16, .21]	.814
Aantal kinderen										
Eén	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Twee	-.05 [-.38, .22]	.605	-.11 [-.34, .09]	.237	-.03 [-.27, .20]	.789	-.08 [-.25, .09]	.365	-.03 [-.26, .18]	.724
Drie of meer	-.02 [-.41, .34]	.859	-.17 [-.50, .03]	.081	-.05 [-.37, .21]	.592	-.01 [-.23, .20]	.896	-.06 [-.35, .19]	.551
Soort kind										
Oudste/enige	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Anders	.03 [-.26, .42]	.631	.07 [-.12, .36]	.331	.09 (-.09, .44]	.198	.07 [-.09, .30]	.296	.02 [-.21, .28]	.756
Relatie ouder-kind										
Biologisch	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Anders	-.09 [-.77, .20]	.249	-.09 [-.55, .14]	.244	.00 [-.38, .39]	.979	-.05 [-.37, .19]	.517	.03 [-.28, .42]	.710

Kenmerk	Veiligheid, plezier en risico's		Onzekerheid en identiteit		Ontdekken van eigen lichaam en seks		Weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen		De bloemetjes en de bijtjes	
	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P- waarde	Beta [CI]	P-waarde
Opvoeding	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Alleen	-.07 [-.68, .34]	.522	.06 [-.26, .47]	.571	.04 [-.33, .47]	.737	-.09 [-.42, .17]	.393	-.18 [-.67, .07]	.111
1 ander										
Meerdere anderen	-.06 [-.87, .46]	.540	-.02 [-.52, .42]	.827	.01 [-.49, .55]	.905	-.14 [-.65, .11]	.167	-.17 [-.86, .10]	.116
Afspraken seksuele opvoeding	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja, ik	.01 [-.30, .33]	.916	-.09 [-.32, .12]	.375	-.07 [-.33, .16]	.494	.04 [-.15, .22]	.711	.05 [-.17, .29]	.586
Ja, samen										
Nee, geen afspraken	-.06 [-.43, .22]	.518	-.23 [-.52, -.06]	.014	-.19 [-.51, -.00]	.049	.03 [-.16, .22]	.771	-.15 [-.42, .05]	.123
Geslacht bij geboorte	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Jongen	.11 [-.04, .40]	.114	.08 [-.06, .25]	.240	.00 [-.17, .18]	.990	.02 [-.11, .15]	.771	-.03 [-.19, .13]	.683
Meisje										
Anders	.02 [-1.67, 2.23]	.775	.06 [-.82, 1.94]	.427	.03 [-1.22, 1.83]	.695	-.02 [-1.23, 1.01]	.847	.01 [-1.31, 1.50]	.895
Leeftijd	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Tot en met 11										
12 en ouder	.09 [-.81, 1.13]	.744	.16 [-.48, .89]	.561	.03 [-.72, .81]	.909	.40 [-.13, .98]	.132	.03 [-.67, .73]	.927
Onderwijs	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Niet schoolgaand	.04 [-.34, .53]	.665	-.12 [-.52, .10]	.178	.03 [-.28, .40]	.737	-.02 [-.27, .23]	.864	-.06 [-.42, .21]	.502
Basisschool										
Middelbare school	.10 [-.78, 1.15]	.704	-.09 [-.81, .56]	.723	.07 [-.66, .86]	.796	-.33 [-.93, .18]	.185	.09 [-.58, .81]	.746
Vervolgopleiding										
Vervolgopleiding	.08 [-.81, 1.43]	.587	-.01 [-.77, .82]	.948	.04 [-.74, 1.02]	.755	-.11 [-.92, .37]	.399	.03 [-.73, .89]	.842
Transgender gevoelens	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja	-.04 [-1.19, .70]	.609	.02 [-.57, .77]	.777	.04 [-.59, .90]	.683	.07 [-.32, .77]	.415	.02 [-.61, .76]	.831
Nee										
Weet ik niet	.04 [-.31, .50]	.654	.07 [-.17, .41]	.411	.08 [-.16, .48]	.336	.05 [-.17, .30]	.562	.11 [-.11, .48]	.215
Twijfels seksuele voorkeur	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja	-.00 [-.42, .41]	.979	-.06 [-.42, .17]	.408	.10 [-.12, .53]	.221	-.06 [-.34, .14]	.420	-.03 [-.36, .25]	.722
Nee										
Weet ik niet	.14 [-.04, .51]	.094	.11 [-.06, .33]	.174	.01 [-.20, .23]	.926	-.02 [-.18, .13]	.768	.13 [-.05, .35]	.137
Beperking	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja, lichamelijk of verstandelijk	.03 [-.49, .75]	.683	-.03 [-.53, .35]	.684	-.06 [-.71, .26]	.354	-.09 [-.60, .11]	.169	.09 [-.17, .73]	.216
Nee										
Weet ik niet	.01 [-1.59, 1.94]	.844	.06 [-.69, 1.80]	.382	.01 [-1.24, 1.52]	.844	.04 [-.70, 1.32]	.551	.10 [-.34, 2.20]	.150
Opvoedingsproblemen	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja										
Nee	-.08 [-.60, .17]	.265	-.02 [-.31, .23]	.751	-.05 [-.40, .20]	.497	-.10 [-.37, .07]	.181	-.03 [-.33, .23]	.730

Daarnaast hebben we gekeken of de verschillende kenmerken van ouders en kinderen samenhangen met of ze de verschillende thema's binnen de seksuele opvoeding bespreken. Hierin vonden we dat voor het thema 'veiligheid, plezier, en risico's', niet-heteroseksuele ouders dit thema vaker bespreken dan heteroseksuele ouders. Niet-biologische ouders bespreken dit thema minder vaak dan biologische ouders. Als er geen afspraken over de seksuele opvoeding zijn bespreken ouders dit thema ook minder vaak dan ouders die zelf verantwoordelijk zijn voor de seksuele opvoeding. Ouders met kinderen op de middelbare school bespreken dit thema vaker dan ouders van kinderen op de basisschool. Ook bespreken ouders die twijfelden over transgender gevoelens van hun kinderen dit thema minder vaak dan ouders die hier niet over twijfelde.

Voor het thema onzekerheid en identiteit vonden we dat ouders met drie of meer kinderen dit thema minder vaak bespreken dan ouders met één kind. Ook vonden we dat ouders met niet schoolgaande kinderen dit thema minder vaak bespreken dan ouders met schoolgaande kinderen en bespreken ouders die twijfelde over transgender gevoelens van hun kinderen dit thema minder vaak dan ouders die hier niet over twijfelde.

Bij het thema 'ontdekken van eigen lichaam en seks' vonden we dat moeders dit thema vaker bespreken dan vaders, ouders van 30 jaar en ouder het vaker bespreken dan ouders tot en met 29, en ook ouders met een hogere opleiding bespreken dit thema vaker in vergelijking met ouders met een lagere opleiding. Ouders met drie of meer kinderen bespreken dit thema minder vaak dan ouders met één kind. Ook werd dit thema minder vaak met dochters besproken dan met zonen.

Binnen het thema 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' observeerden we dat ouders van niet schoolgaande kinderen het thema minder vaak besproken dan ouders met kinderen op de basisschool. En voor het laatste thema: 'De bloemetjes en de bijtjes' vonden we geen kenmerken die samenhangen met hoe vaak ouders het onderwerp bespreken.

Tabel 6 - Uitkomsten multivariate lineair regressie tussen de karakteristieken van ouders en hun kinderen in Nederland en het algemeen belang van de seksuele opvoeding (N = 309)

Kenmerk	Veiligheid, plezier en risico's		Onzekerheid en identiteit		Ontdekken van eigen lichaam en seks		Weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen		De bloemetjes en de bijtjes	
	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde
Geslacht ouder Man Vrouw	<i>Ref.</i> .46 [.09, 2.41]	.355	<i>Ref.</i>	.674	<i>Ref.</i> 6.63 [1.50, 29.23]	.012*	<i>Ref.</i>	.123	<i>Ref.</i>	1.000
Leeftijd ouder Tot en met 29 30 en ouder	<i>Ref.</i> .92 [.03, 33.51]	.966	<i>Ref.</i>	.999	<i>Ref.</i> 38.77 [1.56, 63.91]	.036*	<i>Ref.</i>	.082	<i>Ref.</i>	1.000
Opleiding ouder Laag/middelbaar Hoog	<i>Ref.</i> 1.14 [.38, 3.45]	.812	<i>Ref.</i>	.107	<i>Ref.</i> 3.42 [1.01, 11.39]	.047*	<i>Ref.</i>	.890	<i>Ref.</i>	.991
Seksuele oriëntatie ouder Heteroseksueel Anders	<i>Ref.</i> 5.34 [1.02, 27.95]	.047*	<i>Ref.</i>	.116	<i>Ref.</i>	.729	<i>Ref.</i>	.069	<i>Ref.</i>	.993
Woonplaats ouder Landelijk gebied Stedelijk gebied	<i>Ref.</i> .65 [.29, 1.45]	.291	<i>Ref.</i>	.764	<i>Ref.</i>	.473	<i>Ref.</i>	.439	<i>Ref.</i>	.999
Migratieachtergrond ouder Nederlands Niet Nederlands	<i>Ref.</i> 1.98 [.55, 7.10]	.296	<i>Ref.</i>	.697	<i>Ref.</i>	.258	<i>Ref.</i>	.230	<i>Ref.</i>	1.000
Geloof ouder Ja Nee	<i>Ref.</i> 2.42 [.98, 6.00]	.056	<i>Ref.</i>	.315	<i>Ref.</i>	.247	<i>Ref.</i>	.578	<i>Ref.</i>	1.000
Aantal kinderen Eén Twee Drie of meer	<i>Ref.</i> 1.07 [.36, 3.22] 2.60 [.66, 10.28]	.900 .173	<i>Ref.</i> .01 [.00, .82]	.608 .041*	<i>Ref.</i> .137 [.03, .67]	.130 .014*	<i>Ref.</i>	.458 .321	<i>Ref.</i>	1.000 1.000
Soort kind Oudste/enige Anders	<i>Ref.</i> .45 [.12, 1.74]	.245	<i>Ref.</i>	.387	<i>Ref.</i>	.996	<i>Ref.</i>	.488	<i>Ref.</i>	1.000
Relatie ouder-kind Biologisch Anders	<i>Ref.</i> 0.08 [0.01, .75]	.027*	<i>Ref.</i>	.714	<i>Ref.</i>	.759	<i>Ref.</i>	.523	<i>Ref.</i>	.999

Kenmerk	Veiligheid, plezier en risico's		Onzekerheid en identiteit		Ontdekken van eigen lichaam en seks		Weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen		De bloemetjes en de bijtjes	
	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde	OR [CI]	P-waarde
Opvoeding	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Alleen	.90 [.13, 6.30]	.911		.996		.123		.781		1.000
1 ander										
Meerdere anderen	.15 [.01, 3.53]	.236		.996		.158		.642		1.000
Afspraken seksuele opvoeding	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja, ik										
Ja, samen	.75 [.24, 2.35]	.626		.997		.282		.204		1.000
Nee, geen afspraken	.28 [.08, .94]	.036*		.996		.152		.183		.999
Geslacht bij geboorte	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Jongen										
Meisje	.65 [.30, 1.45]	.296		.441	.29 [.11, .77]	.013		.466		.999
Anders	19790.56 [.00, .]	1.000		1.000		1.000		1.000		1.000
Leeftijd	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Tot en met 11										
12 en ouder	.43 [.02, 12.32]	.618		.997		.641		.652		1.000
Onderwijs	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Niet schoolgaand	.17 [.03, 1.05]	.056	.01 [.00, .37]	.013*		.851	.08 [.02, .35]	.001*		.999
Basisschool			<i>Ref.</i>				<i>Ref.</i>			
Middelbare school	593.42 [7.99, 44052.01]	.004*		.997		.778		.788		.999
Vervolgopleiding	922816710.0 [.00, .]	.999		1.000		.715		.999		1.000
Transgender gevoelens	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja	74296.69 [.00, .]	.999		1.000		.126		.999		1.000
Nee										
Weet ik niet	.14 [.03, .75]	.022*	.005 [.00, .79]	.040*		.487		.800		.999
Twijfels seksuele voorkeur	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja	1.49 [.28, 8.08]	.642		.998		.998		.998		1.000
Nee										
Weet ik niet	1.04 [.44, 2.45]	.936		.447		.179		.368		1.000
Beperking	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja, lichamelijk of verstandelijk	3.50 [.39-31.49]	.263		.705		.146		.147		1.000
Nee										
Weet ik niet	.00 [.00, .]	1.000		1.000		1.000		1.000		1.000
Opvoedingsproblemen	<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>		<i>Ref.</i>	
Ja										
Nee	1.36 [.35, 5.35]	.658		.923		.124		.768		.999

3.2.3 Mixed methods: de ervaringen van ouders

3.2.3.1 Kwalitatieve data: de gerapporteerde situaties

De situaties in de open vraag konden worden onderverdeeld in tien thema's (tabel 5). De drie meest voorkomende thema's worden hieronder in de tekst beschreven. De overige zeven thema's waren: klimaat en omgeving (N=21, 8,3%), over de manier waarop de omgeving op het kind reageert; biologische aspecten (N=20, 7,9%), over kennismaken met seks en de verschillen tussen mannen en vrouwen; seksuele en genderidentiteit (N=15, 5,9%), over het achterhalen van iemands identiteit; bewustzijn van eigen lichaam en lichamelijke veranderingen (N=13, 5,1%), over puberteit, schaamte, privacy; pornografie (N=12, 4,7%), over kinderen die naar pornografie kijken; serieuze relaties en seks (N=10, 3,9%), over interesse in seks; en eerste seksuele ervaringen (N=5, 2,0%), over eerste seksuele ervaringen. Voor een volledig overzicht van de situaties met meer details over wat ze inhouden, zie tabel 7.

Tabel 7 - Overzicht van de situaties en de reacties geordend bij prevalentie (N=254)

Situatie	Reactie
Grensoverschrijdend gedrag (N = 69) Dit zijn situaties zoals seksueel misbruik, ongewenst aanraken of aangeraakt worden, gedwongen geslachtsdelen te tonen, broertjes en zusjes die seks met elkaar (proberen) te hebben, pedofilie, dick pics die worden verstuurd, kinderen die niet willen knuffelen/kussen met anderen, ouders die duidelijk maken dat het kind grenzen heeft.	Grenzen en regels (N = 49) Uitleg en openheid creëren (N = 27) Discussiëren met anderen (N = 9) Informatie opzoeken (N = 1) Geschokt (N = 5) Crisis thuis (N = 1) Juridische stappen (N = 1)
Ontdekken van het eigen lichaam en masturbatie (N = 57) Dit zijn situaties zoals kinderen die masturberen of hun eigen lichaam aanraken, vaak met anderen in de buurt. Kinderen die hun eigen penis of vagina ontdekken (door bijvoorbeeld met een spiegeltje te kijken), kinderen die (voor het eerst) een erectie hebben.	Grenzen en regels (N = 48) Uitleg en openheid creëren (N = 34) Discussiëren met anderen (N = 2) Informatie opzoeken (N = 2)
Bloemetjes en de bijtjes/Seksuele onschuld (N = 32) Dit zijn situaties zoals doktertje spelen, 'vieze' woorden schreeuwen, leren over soa's en jonge kinderen die verliefd zijn.	Grenzen en regels (N = 20) Uitleg en openheid creëren (N = 15) Discussiëren met anderen (N = 6) Informatie opzoeken (N = 1)
Klimaat en omgeving (N = 21) Dit zijn situaties die beschreven worden waarbij er geen open omgeving is om over seksualiteit te praten, of andere mensen, zoals ouders of opa's en oma's kunnen dit belemmeren door ergens negatief op te reageren of kinderen staan er niet open voor.	Grenzen en regels (N = 4) Uitleg en openheid creëren (N = 12) Discussiëren met anderen (N = 1)
Biologische aspecten (N = 20) Dit zijn situaties zoals waarbij kinderen het verschil leren tussen jongens en meisjes.	Grenzen en regels (N = 2) Uitleg en openheid creëren (N = 14) Discussiëren met anderen (N = 0)
Seksuele en gender identiteit (N = 15) Dit zijn situaties waarbij kinderen hun ouders vertellen dat ze transgender zijn, of dat ze onzeker zijn over hun seksuele geaardheid, maar ook gesprekken tussen ouders	Grenzen en regels (N = 1) Uitleg en openheid creëren (N = 16) Discussiëren met anderen (N = 1)

Situatie	Reactie
en kinderen die over het zijn van transgender of homo gaan	
Puberteit en lichamelijke veranderingen (N= 13) Dit zijn situaties die beschreven worden wanneer een kind zelf in de puberteit komt en lichamelijke veranderingen opmerkt of wanneer jongere kinderen lichamelijke veranderingen bij andere opmerken. Bijvoorbeeld, kinderen krijgen hun eerste menstruatie, voelen zich onzeker over lichamelijke veranderingen of zien dat hun moeder menstrueert.	Grenzen en regels (N= 0) Uitleg en openheid creëren (N= 14) Discussiëren met anderen (N= 1)
Sex online/Pornografie (N= 12) Dit zijn situaties waarbij kinderen kijken naar porno, soms expres, soms per ongeluk.	Grenzen en regels (N= 1) Uitleg en openheid creëren (N= 15) Discussiëren met anderen (N= 3)
Serieuze relaties en seks (N= 10) Dit zijn situaties zoals een ouder kind dat geïnteresseerd is in seks, al dan niet een relatie heeft, of een kind wil logeren met jongen of vriendin of vragen over volwassen (ouder) relaties.	Grenzen en regels (N= 0) Uitleg en openheid creëren (N= 19) Discussiëren met anderen (N= 0)
Eerste seksuele ervaring (N= 5) Dit zijn situaties waarbij ouders beschreven dat een kind voor het eerst seks of anders seksuele activiteiten heeft gehad.	Grenzen en regels (N= 0) Uitleg en openheid creëren (N= 3) Discussiëren met anderen (N= 1) Geschokt (N= 1)

Het meest voorkomende thema was grensoverschrijdend gedrag, genoemd door 69 ouders (27,2%). Dit thema omvatte situaties die grensoverschrijdend waren, van het eigen kind of van iemand anders. In sommige gevallen spraken ouders over grenzen in het algemeen zonder een specifieke oorzaak, omdat ze het belangrijk vonden om erover te praten. Voorbeelden van situaties waren kinderen die elkaars geslachtsdelen aanraken, onder druk worden gezet om hun broek uit te doen of een dick pick krijgen toegestuurd. De situaties varieerden van onschuldig tot extremer. Het onderstaande citaat laat een voorbeeld zien van een extremere situatie:

“Mijn dochter vertelde me dat ze probeerde baby’s te maken met haar broertje (5). Ze vertelde me dat ze probeerde zijn penis in haar vagina in de boomhut te stoppen. Heel triomfantelijk. Omdat ze een baby wilde.” (Moeder, kind 7 jaar)

De situatie van seksuele onschuld, werd door 32 ouders (12,6%) beschreven. Dit thema gaat over de onschuldige ontdekkingen van relaties en seksualiteit, van met name jonge kinderen. Voorbeelden van situaties zijn kinderen die (deels) naakt samen spelen of ‘vieze’ woorden zeggen of schreeuwen.

“Een vriendinnetje kwam langs om met mijn dochter te spelen en ze speelden in haar kamer. Toen ik na een tijdje naar boven kwam, lag mijn dochter op de grond zonder broek en onderbroek en haar vriendin raakte haar vagina aan.” (Moeder, kind 9 jaar)

3.2.3.2 Kwalitatieve data: reacties en ervaringen

Tabel 7 laat ook de reacties van ouders zien per beschreven situatie. Er kan hier geobserveerd worden dat in het algemeen ouders in de meeste situaties iets uitlegden of openheid probeerden te creëren om over de situatie te praten (n=170, 66.9%). Als een kind bijvoorbeeld twee mensen met elkaar zag tongzoenen in een skatepark, legden ouders uit waarom deze mensen dat deden. Uit het volgende citaat blijkt dat ouders vaak iets moeten uitleggen wat voor kinderen raar lijkt:

“Mijn dochter vond het [alle handen boven je lakens houden tijdens gemengd slapen op kamp] een rare opmerking, want waarom moest je de hele nacht je handen boven je lakens houden? Met andere woorden ze had geen idee waar het over ging. Mijn man en ik reageerden door uit te leggen wat het eigenlijk betekent.” (Moeder, kind 12 jaar)

Ook spraken ouders met hun kinderen vaak over grenzen en regels (n=123, 49,2%). Ze stelden grenzen voor het kind, zichzelf of anderen en legden regels uit met betrekking tot seksualiteit.

“Ik zag wat ze deed. Ik begon een gesprek: sprak over het goede gevoel (dat erkende ze; het was ontspannend) en dat het goed is om te doen, maar niet in de woonkamer, maar bijvoorbeeld in je eigen kamer. Dat het iets voor haarzelf is.” (Moeder, kind 7 jaar)

Minder vaak beschreven reacties van ouders waren de situatie bespreken met anderen of informatie opzoeken. Binnen het thema van grensoverschrijdend gedrag waren er ook enkele voorbeelden waarbij ouders de crisis thuis omschreven of het besluit om juridische stappen te ondernemen. Dit waren echter uitzonderingen en reacties op extremere situaties.

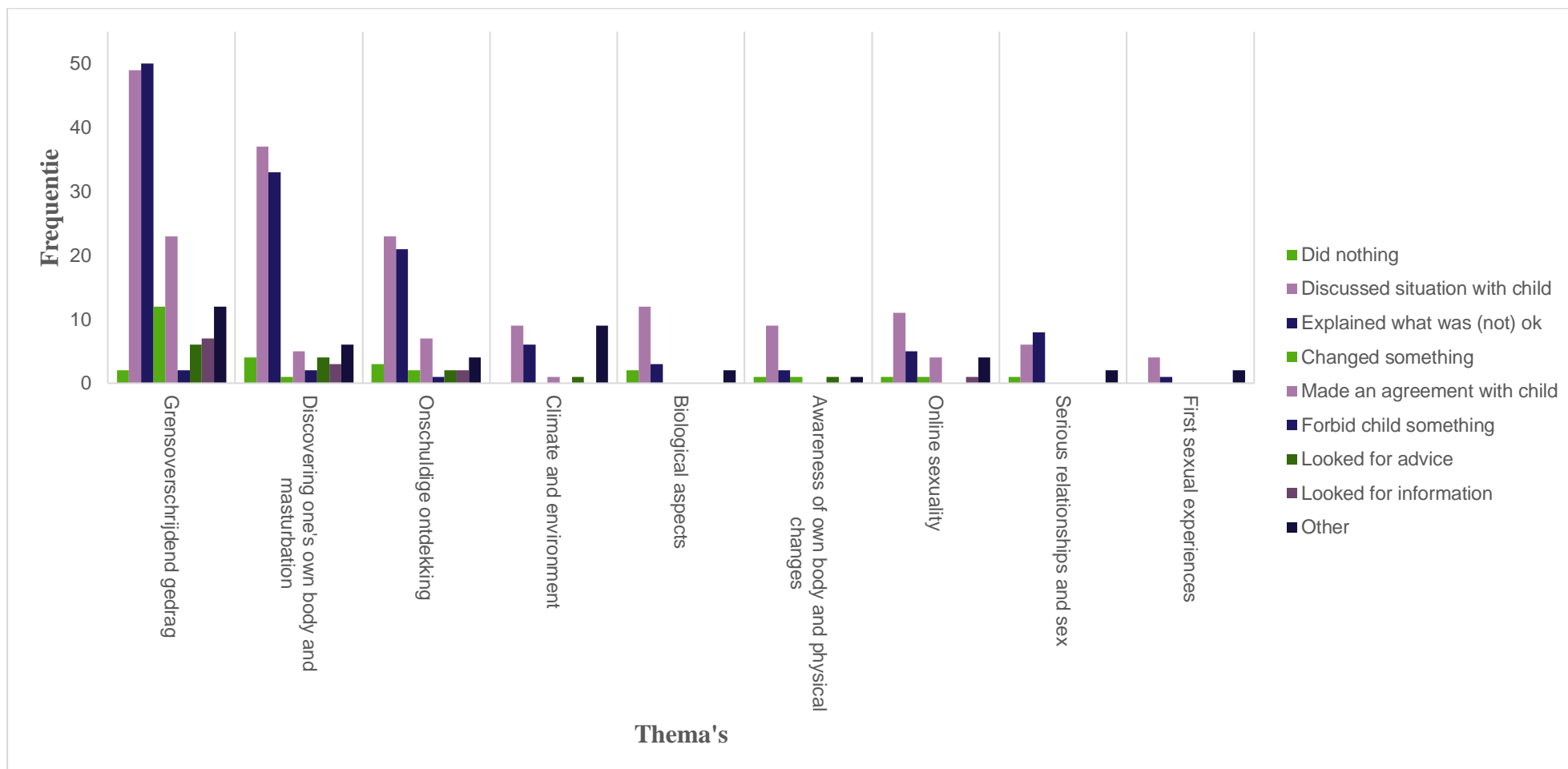
Naast reacties, waren er ook ouders die in de openvraag hun ervaringen of reflecties van de situatie of de seksuele opvoeding in het algemeen deelden. Zo gaven verschillende ouders (N=35, 42,7%) aan dat de situatie een goede ervaring was, omdat er bijvoorbeeld een open sfeer was gecreëerd om over de situatie of seksualiteit in het algemeen te praten.

“Goed gesprek, ze luisterde goed en stelde ook vragen. Ik ben blij dat we bij ons thuis een ontspannen sfeer hebben rond dit onderwerp. Dat maakt praten makkelijker.”
(Moeder, kind van 9)

3.2.3.3 Kwantitatieve data: evaluatie van de situatie

In de gesloten vragen gaven ouders aan dat de beschreven situatie vaak voorkwam om dat hun kind iets vroeg of vertelde (n=66, 26,2%) of dat hun kind iets deed (n=66, 26,2%). Daarnaast vonden de meeste ouders de situatie oké (positief en gezond) (M = 2,59 SD=0,65). De meeste ouders rapporteerden ook dat ze het helemaal niet moeilijk vonden om te beoordelen of de situatie oké was of niet (M=4,14 SD= 1,04). Terugkijkend op de situatie vonden ook de meeste ouders dat het een goede ervaring was (M=4,25, SD=1.07) en dat het een gemakkelijke situatie was (M=3.58, SD=1,3).

In de gesloten vragen werd er ook gevraagd naar de reactie van ouders. Hierin kwam naar voren dat de meeste ouders de situatie met hun kind bespreken (n=174, 71,3%) of uitlegden aan hun kind wat (niet) oké was (n=132, 54,1%). Slechts 14 (5,7%) ouders gaven aan niets te hebben gedaan als reactie op de situatie. De verdeling van de reacties per thema is terug te vinden in figuur 1.

Figuur 1.

3.2.3.4 *Kwantitatieve data: ANOVA en multivariabele regressieanalyse*

Bij het beoordelen van de inschattingen en evaluaties van de situatie voor elk thema afzonderlijk waren voor bijna alle thema's de gemiddelden van de vier vragen vergelijkbaar met de gemiddelden van de volledige steekproef. Alleen de gemiddelden bij het thema grensoverschrijdend gedrag waren de gemiddelden lager dan voor alle vier de vragen ($P < .05$). Dit geeft aan dat het thema grensoverschrijdend gedrag vaker als niet oké wordt ingeschat, ouders het moeilijk vinden om te beoordelen of de situatie wel of niet oké is en het vaker als een slecht of moeilijke situatie ervaren dan de andere thema's. Daarnaast ervaren ouders de situaties binnen de thema's 'seks online' en 'eerste seksuele ervaringen' ook vaker als een slechte situatie. Ook is het gemiddelde van het thema 'eerste seksuele ervaring' vaker een slechte ervaring voor de ouders.

Bij het beoordelen of kenmerken van ouders en kinderen van belang zijn bij het verklaren van de verschillen in de inschattingen en evaluatie van de situatie, vonden we dat ouders die geen problemen ondervonden in de opvoeding significant hoger scoorden op alle vier de vragen. Dit laat zien dat ze vaker de situatie als oké interpreteerden, het niet moeilijk vonden om dit in te schatten en het achteraf een goede ervaring vonden die redelijk makkelijk was.

3.2.4 **Ondersteuningsbehoeften van Ouders**

Er werd ook aan ouders gevraagd wat ze nodig hebben om goed in te schatten of een seksuele situatie waar hun kind bij betrokken was oké was of niet. Hieruit kwam naar voren dat betere communicatievaardigheden om met je kind te praten over seksualiteit en toegankelijke informatie online het vaakst genoemd werden. Meer eigen kennis over seksualiteit, advies vanuit je omgeving en advies van instanties of organisaties werden minder vaak genoemd. In de categorie "anders namelijk", kwam ook nog naar voren dat ouders het lastig vonden om te bepalen op welke leeftijd ze wat moesten vertellen en welke informatie ze precies moesten geven. Daarnaast beschreven ook een aantal ouders dat ze niets anders nodig hadden en dat het voor nu wel goed ging.

Tabel 8 laat zien wie ouders vertrouwen als het gaat om goed advies over de seksuele opvoeding. Ouders hebben het minst vertrouwen in hun eigen ouders/schoonouders ($N=62$, 20.7%), kinderopvang/peuterspeelzaal/school ($N=57$, 19.1%) en maatschappelijk werk/bureau jeugdzorg ($N=56$, 18.8%). Desondanks, vertrouwen de meeste ouders de meeste personen en instanties. Hoewel de meeste personen en instanties vertrouwd worden, vragen ouders relatief weinig advies. Ouders vragen vrienden/kennissen relatief vaak om advies ($N=136$, 45.2% en ook online informatie (110, 36.8%), folders, tijdschriften en boeken ($N=105$, 35.2%) worden af en toe geraadpleegd. Daarentegen worden instanties of eigen familieleden door weinig ouders om advies gevraagd.

Tabel 8 - Frequenties en percentages wie ouders vertrouwen

Persoon of instantie	Vertrouw ik niet	Vertrouw ik, maar heb ik nooit om advies gevraagd.	Vertrouw ik, en heb ik wel eens om advies gevraagd.
Centrum voor jeugd en gezin/consultatiebureau/schoolarts	38 (12.7)	230 (76.7)	32 (10.7)
Huisarts/praktijkassistente	15 (5.0)	254 (84.4)	32 (10.7)
Kinderopvang/peuterspeelzaal/school	57 (19.1)	219 (73.5)	22 (7.4)
Maatschappelijk werk/Bureau Jeugdzorg	56 (18.8)	234 (78.5)	8 (2.7)
Kinder/jeugdpsycholoog	11 (3.7)	266 (89.0)	22 (7.4)
Online informatie	37 (12.4)	152 (50.8)	110 (36.8)
Folders/tijdschriften/boeken	30 (10.1)	163 (54.7)	105 (35.2)
Ouders/schoonouders	62 (20.7)	192 (64.0)	46 (15.3)
Andere familieleden	44 (14.7)	192 (64.0)	64 (21.3)
Vrienden/kennissen	20 (6.6)	145 (48.2)	136 (45.2)

SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Over het algemeen vinden ouders het belangrijk om met kinderen in gesprek te gaan over seksualiteit. Het belang van een seksuele opvoeding wordt in dit onderzoek door 91.80% van de ouders onderstreept.

Biologische ouders, ouders met drie of meerdere kinderen en ouders die zelf verantwoordelijk zijn voor de seksuele opvoeding vinden de seksuele opvoeding belangrijker dan niet biologische ouders/verzorgers, ouders met één kind, en ouders zonder afspraken over de seksuele opvoeding.

Als we kijken naar de verschillende thema's binnen de seksuele opvoeding, zien we dat ouders alle thema's belangrijk vonden. Het thema weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen werd meest belangrijk vonden (4.80/5.00). Het thema bloemetjes en bijtjes werd het minst belangrijk gevonden (4.13/5.00).

Daarnaast vonden we dat hoogopgeleide ouders de thema's 'onzekerheid en identiteit', 'ontdekken eigen lichaam en seks' en 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' belangrijker vonden dan laagopgeleide ouders.

Hoewel alle ouders de seksuele opvoeding belangrijk vonden, werden niet alle thema's evenveel besproken. Bijna alle ouders spraken met hun kinderen over 'onzekerheid en identiteit' (91.00%) en over het thema 'de bloemetjes en bijtjes' (95.50%). Daartegenover stond dat ongeveer de helft van de ouders (49,20%) het thema 'veiligheid, plezier en risico's' nog nooit had besproken met hun kinderen. Ongeveer één vijfde van de ouders had de thema's 'ontdekken eigen lichaam en seks' (19.60%) en 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' (22.70%) nog nooit besproken.

Of thema's wel of niet besproken werden, zagen we deels terug in de leeftijdsgebondenheid van de thema's. Ouders met kinderen op de middelbare school bespraken het thema van 'veiligheid, plezier en risico's' vaker dan ouders met kinderen op de basisschool. En de thema's 'weerbaarheid, grenzen en ongewenste ervaringen' en 'onzekerheid en identiteit' werden minder vaak besproken door ouders van jongere, niet schoolgaande kinderen dan door ouders met kinderen op de basisschool.

Naast de leeftijd van kinderen, speelde gender en de leeftijd van ouders een rol binnen het thema 'ontdekken eigen lichaam en seks'. Moeders van boven de 30 bespraken dit thema vaker dan vaders en ouders onder de dertig. Daarnaast werd dit thema ook meer met zonen besproken dan met dochters.

Om meer inzicht te krijgen in de seksuele opvoeding heeft dit onderzoek ouders gevraagd om een specifieke situatie binnen de seksuele opvoeding te beschrijven. Ouders beschreven veel verschillende situaties. De situaties die het meest voorkwamen waren: grensoverschrijdend gedrag (27.17%), ontdekken van het eigen lichaam en masturbatie (22.44%) en seksuele onschuld/bloemetjes en bijtjes (12.60%). Andere situaties die beschreven werden waren klimaat en omgeving van de seksuele opvoeding (8.3%), biologische aspecten (7.90%), seksuele en gender identiteit (5.90%), puberteit (5.10%), seks online en pornografie (4.70%), serieuze relaties en seks (3.90%), en eerste seksuele ervaringen (2.00%).

Ouders gaven aan dat de beschreven situatie vaak voorkwam omdat hun kind iets vroeg of vertelde (26,2%) of dat hun kind iets deed (26.2%). Daarnaast ondervonden de meeste ouders weinig problemen met de algemene seksuele opvoeding. Ze rapporteerden vaak dat de situatie die ze beschreven oké (positief en gezond) was (67.4%) en dat ze het niet moeilijk vonden om de situatie in te schatten (73.40%). Terugkijkend op de situatie vonden de meeste ouders ook dat het een goede ervaring was (75.5%) en dat het een gemakkelijke situatie was (66.00%).

Binnen de beschreven situaties hebben we ook gevonden dat ouders die geen problemen ondervonden in de opvoeding minder moeite hadden met de seksuele opvoeding dan ouders die wel problemen ondervonden.

Van alle beschreven situaties binnen de seksuele opvoeding vonden ouders grensoverschrijdend gedrag het meest ingewikkeld. Ouders gaven aan dat ze het moeilijker vonden om te beoordelen of de situatie wel of niet oké is en ervaren het vaker als een slechte of moeilijke situatie dan de andere thema's. Daarnaast ervaren ouders situaties die vielen binnen de thema's 'seks online' en 'eerste seksuele ervaring' ook minder positief, omdat dit vaker als een slechte situatie werd gezien.

Over het algemeen staan ouders positief in de seksuele opvoeding in Nederland. Desalniettemin zijn er situaties/momenten waarbij ouders het lastig vinden. Om ze goed te kunnen ondersteunen hebben we ze

daarom gevraagd wat ze nodig hebben. Hieruit kwam naar voren dat betere communicatievaardigheden om met je kind te praten over seksualiteit en toegankelijke informatie online het vaakst genoemd werden. Daarnaast gaven ouders aan dat ze het ingewikkeld was om in te schatten op welke leeftijd je wat kan bespreken en welke informatie adequaat was om te geven. De normen en waarden van anderen en de maatschappij kan de seksuele opvoeding lastiger maken. Ouders hebben het minst vertrouwen in hun eigen ouders/schoonouders (20.7%), kinderopvang/peuterspeelzaal/school (19.1%) en maatschappelijk werk/bureau jeugdzorg (18.8%). Ouders vragen relatief weinig advies. Als ze om advies vragen, vragen ze meestal advies aan vrienden/kennissen (45.2%) of raadplegen ze online informatie (36.8%), folders, tijdschriften en boeken (35.2%). Daarentegen worden instanties of eigen familieleden door weinig ouders om advies gevraagd.